

ШОДУНАВКА

№ 20.

Београдъ 16. Мая.

1847.

ГЛАСЪ УСРДІЯ.

Бѣж' неслого, нестало ти трага,
У свѣтъ неста Србу врага,
Сынъ садъ врстный Карађорђа влада,
Међу Србма да царує правда!.

* * *

Птице пою и диче се гласомъ,
Србска майка поноси се Князомъ
Александромъ, сыномъ Карађорђа,
Храброгъ вожда, кон с редко рађа.

* * *

Србскій гудацъ садъ свуд' пѣват' може,
Узнемерит' и њга ишишт' неможе —
Садъ в Србскій мачь и мишица кадра, . . .
Тек' помагай Боже Александра!

* * *

Князъ в Србству и уставъ и правда,
Князомъ врлость све и свакадъ влада,
Сва народна да цвѣтаю блага,
И да с' множи Србскогъ рода снага !

* * *

Майка Србска подноси му даре, . . . —
Да воскресне све юнаке старе;
За обрану и слободу праву,
Међу Србма да подиже славу — !

* * *

Сынъ Србів и њму е садъ весел,
Што му станъ у миру насељи,
Да слободу и правду ужива,
Како може Србинъ да с' называ! —

* * *

Србска ћерка и њму вѣнце плете,
Да му врази ишишта несмѣте,
Карађорђа бичъ заръ неузнасте,
Кадъ предъ ињим' вы и пако дрктаст? —

* * *

Сви садъ Срби радостно пѣваю,
Карађорђа славу споминяю:
, О майчице, весела Србјо,
Карађорђе теб' в избавио. —

* * *

Рода враге онъ свагда гоняше,
Мрзка предъ ињимъ ивћира дркташе,
Одъ моћногъ му звека и удара
Душманска се цигерица пара — .

* * *

Нек' се горде кедри и ливани,
Када Србма влада Србинъ славный,
Кон родъ свой люби срдцемъ правымъ,
Грудма брани и мачемъ крававымъ.

* * *

О! пожив' нам' свемогућиј Бого,
Србства дику, Александра Княза,
Све што хтѣо, то свакада мого!
Юнакъ само рађа с' безъ оплаза — .

Стеванъ А. Петровићъ Црногорецъ,
Ученикъ краснорѣчія у Београду.

БОГАТСТВО И СИРОМАШТВО.

Будући је цѣна злата толико силна, да све
овогъ свѣтла красоте, као што су: достоинства,
званија, притежања земаља, великолѣпни домови
и овы украсеніја, богата трпеза и ињна увеселе-

свѣта и нѣговыимъ трима кћерима никаковогъ наслѣдія оставило ніе, само єдину голу добрѣтель свою. Краль Лудовикъ XI. опомене се нѣгове вѣрне службе, собственнымъ настояваніемъ своимъ ове три кћери Іоаннове прилично према стапи нїовомъ удоми.

Едно слово императора Валеріана научава нась, како є сиромаштво у посљедња времена у овога држави почитовано было. Онъ Ауреліј, кои є после императоромъ био, за конзула произведе, и знаюћи нѣгову сиротину, заповѣди свомъ кассе-хранителю, толико му злата дати, колико є човеку, таково званіе на себе примаюћемъ, потребно, и напише овако: „дати ћешъ дакле Аурелію, кога самъ я конзуломъ произвео, сва потребна къ уређеню обычнога игралништа; достојанъ є данасъ ове помоћи, сиромаштва ради нѣгова, кое пѣму истина више, него другима приноси славу.“

Овако у сва времена, и у свима странама людскимъ мысле люди они, кои истиному достоинству и великородштву подражавају. Ови достойни люди, видећи, да они, кои су недугомъ сребролюбіја заузети, бывају малоумни и робовима подобни, непријатилою свога срдца богатству; великородши су дакле и смыслени велику добрѣтель почитовали, т. є. сиротину трпѣливо сносити, и као неко добро, а не зло уважавати ю. По мићнио овы людји, другиј в степени добрѣтель, кои притежавају богатство, и жеље одъ людји чести, обратити га само на общту ползу. Еднимъ словомъ рећи: они то само за собственность свою почитовали су, што су другима дали.

Кимонъ, Атински воєначаликъ, мыслећи, да є много богатства придобио, заключи својмъ свое суграђанима своима подѣлити, и међу њима наје налазеће се одѣнути, и бѣднима, кои су разнимъ обстоятелствима обколњена, помоћи. Филопемонъ, задобивши одъ непріателя сила оружја и конја, такова є сва суграђанима своима раздао, да є на посљедку истима и робове одкупљивао. Аратъ, војвода Ахайскій, избавивши отечество свое, обљубљић буде, и многе дарове одъ свју краљева получи, кое онъ између себе помири и несогласију нїовомъ крај учини, дужника одъ дуга ослободи, бѣднима нужду олакша, и роба изъ робства одкупи.

Упѣтайте дакле младе люде, шта и како мысле о овимъ вишеизложеніемъ примѣрима, сравнивши ова славна и честна употребљенія богатства, съ онима, која злонравни люди чине,

њи, продавајеме и промѣниливе бывају; зато се нетреба чудити, кадъ видимо, да богатство сви люди найвећма любе и почитую. Таково є младимъ людма нравствено и веома сходно, а почитаніе богатства рађа се и у внутренности нїовoj укоренява, што они слушају, а и често виђају. Сва вишеречена предсказују похвалу богатства. Сва упражњења, сва желаніја лодска, злато и сребро, подстрекавају јихъ собрању богатства, па било то явнимъ или тайнимъ начиномъ, — само они стварь ову као сладость задовољства, и славу ходатайству почитую. Сиромаштво пакъ за безчестіје и несрѣћу подразумија, кое є управъ овога свѣта несрећа, и бѣдно станѣ живота човеческогъ; а напротивъ онога є свѣта вѣнаць славе и богатства безконачно-нетрѣбни.

Но мы видимо, да цѣлый народъ у древна времена, (удивљења достойна стварь), овоме мићију напротивъ стои. Белерофонъ, хваливши Атињијма богатство, окончао є свою похвалу овима рѣчма: „Богатство, рече, производи сво благополучје рода човеческога; достојно є дакле, да га и богови и люди почитую.“ Ове послѣдње рѣчи побуне савъ народъ Атињскій, кои се једнодушно на овога стихотворца устреми, изъ града истерати га, по овай моляше народъ послушати конацъ рѣчји нѣговы, у коима є мыслио хвалу овога богатства опровергнути. Ово є народу было слабо и недѣјствително извинење, јербо се є онъ яко огорчјо, нехотећи даљ чекати возражење, кое є онъ у закључењу рѣчји свои опровергнути старао се.

Римскій народъ подобнимъ примѣромъ превијаше богатство. Честолюбје овога састављао се више у захтѣванию славе, него богатства. Сваки є одъ нъи, говори некиј историкъ, свој отечество, а не себе обогатити жељи, и сирома у богатомъ отечеству већма, него богатъ у оскудномъ живити волју. Извѣстно є, да су се у сиромаштву воспитали Камили, Фабрици и прочи; и као што су се онда достоинствима украсавали люди, умирали су, и после себе ви толико остављали нису, колико є за погребење тѣла нїова потребно было; шта више, и чимъ бы кћери своје при уdomљењу даривати могли.

Овима подобнимъ били су и пеки древни владаоци; и мы съ великимъ задовољствомъ у историјама врховногъ предсѣдателя Паризскога парламента читамо: о славномъ Јоанну (Делавакерј), кои є славомъ и чесћу више, него труљимъ златомъ богатъ био. Онъ се престави съ овогъ

кои на овомъ свѣту тако живе, као да бы се они сами за себе родили, и иманѣ свое угодностима само своима употребляваю, као: у увеселеню, тиеславио, обеденю, піянству, играма, и съ великомъ ревносћу такове угодности радо налазе, и почешће запыткую, кое јимъ спокойство душе прекрасную, и коима никакву ползу ни ближними, ни пріятельми, ни старымъ и вѣрнымъ садрузима неприносе; но творећи ова, родъ свой, службу добры людій, човечество, па най-после и само отечество свое презире.

Свакій, читаюћи подобна дѣла, лако ће почувствовать у души своїй движение одь таковы происходеће. Я јй сажалѣвамъ, као и Аміота, кои в наукама друге просвѣштавао, а самъ та-ковоме сребролюбію преданъ быо, те є тако славу свою помрачіо. Да сравнимо онакова благородна дѣла съ овима мрзкима и малодушними мнѣніями толики людій, кои велика достоинства, и чинове, не изъ друге какове причине придо-быти стараю се, него само да се обогате; и праведно можемо съ Цицерономъ рећи, да є сребролюбіе богомрзкій порокъ, а найвише у онима людма, кои великими достоинствами сяю, и кои в нарочито та дужность, да бы другоме оскудноме помоћь и милость благодѣянія чинили. Желя богатства дакле на посльдку є тако-вый порокъ, кои и ученымъ людма велико на-носи безчестіе, и презрѣніе мѣсто славе и чести приноси.

Истина, да нема человека на свѣту, кои бо-гатство желіо небы, еръ видимо, да су многи сиромашни люди изъ tame на-едан-путъ на огри-яно сунце произишли; и оваковы людій има до-ста, кои, добывши богатства, многа су благодѣ-янія чинили, и такова јимъ Богъ све већма у-множава и разспостире — што ови, познаваюћи станъ сиротињско, таково никда заборавности непредаю; а напротивъ други, добывши богат-ства, сиромаша, кои јимъ доће помоћь просити, кои яданъ одь глади скапава, простодушно одь себе одбју, говорећи му: „Иди па ради.“ Оваково богатство, браћо, я небы ни желіо имати, но воліо бы равнодушно сиромаштво сносити, ма се никакъ и необогатіо, кадъ ћу сутра и я тако са сиромашомъ учинити. На-кратко пакъ, нека свакомъ свое мысли, о овомъ богатству и сиромаштву простируће се, остану при њму, а я ћу се св. писма придржавати: „Кийждо отъ своихъ дѣлъ или прославится, или постыдится.“

превео

Здравко Д. Јоанновић.

ОДГОВОРЪ НА ИЗПРАВЛЯНЪ ПОГЛЕДА У КРИТИКУ.*)

Кадъ є у Подунавки илишlo Изправлянѣ по-гледа у критику, нашао самъ се у чуду, гдѣ г. писатель книжевны забава Срболова укора-ва, да се благородне пристойности, достойне книжества и книжевногъ язогъ разговора, у своимъ примѣтбама придржавао ніе. Више самъ пута па подпись погледао, да се увѣ-римъ, пише ли оно писатель книжевны забава: кадъ тамо, онъ, па онъ. Боже мой! како зна свакъ морализирати, када му то у рачунъ иде! Г. писатель захтѣва пристойность одь мене — ? Заръ ону пристойность, којомъ в чаушко писмо написано, или прва критика про-тиву читалиштногъ слова Г. Спасића? Ако бы башъ у реду и было, кадъ бы я быо у томе вѣшти и придржавао се онога правца њемач-когъ писателя, кои в книжевнъмъ забавама предпостављенъ! — Овай ми далѣ пребацује некакво извртанѣ рѣчји; ал' я за то толико знамъ, колико и за вѣштину чаушка писма. Шта више, налазимъ у истый ма, кадъ онъ ме-ни пребацује извртанѣ, да онъ самъ изврће. Наводи тамо, да самъ му казао, да се у одѣлу срамотногъ случаја налази, да се циганлуку отдао; а у момъ погледу овако стои: да є врло сра-мотно за критичара, изметнути што є право, а у мѣсто тога ставити погрѣшио, и да се у то-ме случају налази писатель книжевны забава. Овако смысао све другоачије изпада, и піс-ни мало непристояње; еръ нико неможе казати, да є гореречењији случај честанъ за једногъ списателя. А што самъ казао, да се оддао ци-ганлуку, оно се разумѣва книжевномъ; сирѣч изтраживаню найситнији и пезнатни погрѣша-ка, кое се више манѣ кодъ свакога списателя налазе.

Што се пакъ тиче оне две погрѣшке, кое самъ нашао у книжевнъмъ забавама, сажалѣвамъ г. критичара, што ји ће могао оправ-дати; онъ в хтѣо нешто казати, па є окренуо стварь съ једне стране на другу. ал' ето муке, погрѣшка была, а погрѣшка остала, и остат-ће навѣкъ, нити има кога на свѣту, да бы ји мо-гао оправдати, еръ што се догодило, догоди-ло; гдѣ утичу рѣке, утичу; ніе Махмудъ и Яни-чаре уништожио и редовно воинство завео; већъ

*.) Види № 14 Подунавке о. г.

ово је завео Селимъ III, а Махмудъ је изтребио
Яничаре, па редовно воинство умножио. То
обширио описује г. Кернигъ у свомъ путешес-
твију по Турской, печатаномъ у Карлерауе год.
1835.

Но и налазе се само две погрѣшке у књи-
жевнимъ забавама; разсмотривши јихъ, па-

шао самъ друге две; па намѣравамъ и даљ
тражити, бы ли јошть коју нашао, да све за-
едно у Подунавки изложимъ. Међутимъ ово
векъ буде довольно.

Срболовъ.

СМѢШИЦЕ.

ЧЕСКА ЛИТЕРАТУРА.

Ческа литература прошасте године донела је 153 списанија и књига, међу тима 10 филологичкога и граматичкога, 7 поетичкога, 5 драматичкога, 50 новел-листичкога и иначе беллетристичкога садржанија, 2 бесѣде, 4 историчка, 3 гео- и етнографички, 2 философичка, 6 педагогичких списанија, 3 ботаничкога, 2 техничкога и економичкога, 2 иначе ученога садржанија, 29 вѣроизповѣдни и теологички списанија, 2 списанија смѣшанога садржанија, 10 календара и 11 часописа. Одь ових списака 1 је енциклопедично-ученъ, 1 теологички, 1 педагогички, 2 популарно-економички, 1 популарно-занатлијски, 4 поучителна и забавна и 1 политичне новине. У Прагу одь ових списанија изашла су 102, у другима градовима Ческе 16, у Моравији 15, у Унгарији 10, у Бечу 4, у Милану 2, у Ратиборгу 3, у Липской 1. Поставимо ли у осталомъ, да многа Ческа дѣла у књижарници и до обичага знания и недолазе, то се сировокупно число прошасте године изашавши Чески списанија може узети на 180.

(Моравија.)

СРБСКА ЖУРНАЛИСТИКА.

Зора Далматинска, пошавши странпутницомъ, изгубила је свако участіе кодъ публикума, и сада већъ мѣсто цѣлога табака издае своя числа на листовима само одь половине табака. Мыслили смо, да је Зора тимъ путемъ збогъ тога удаџила, што се ињимъ читательнимъ незграпній правописъ и аскетично-школо-листички чланци допадају; но сада увиђамо, да Зора собственомъ тврдоглавошћу пропада. (Квѣти.)

ТРИЋ И БОДЉИКЕ.

* * * Еданъ малый, ал' ученъ човѣкъ завади се съ једнимъ голјатскимъ противникомъ. „Ако неуђуташъ,“ рече последњи, „то ћу те у цепъ мой

стрпати.“ — „Ухъ,“ одговори малый, „стрпамъ у твою главу болѣ, зашто ту има више празна мѣста!“

* * * Еданъ пѣсникъ одь средње руке обичествовао је издавати друге списатељ. Едан-путњике онъ, да непознае горега пѣсника, него што је Н. — Некиј домышляње доскочи му: „Господине, вы заборависте себѣ!“

* * * Еданъ незнатање човѣкъ запита некога, шта бы на свой печать изрезати дао. „Я бы,“ рече, „радъ штогодъ имати, што бы таки показало, шта самъ.“ Запытавши одговори смѣшили се: „То немате ништа болѣ изобрести, но једну пуллу!“

* * * Еданъ богатый банкѣръ био је врло жалостанъ при смрти некога присталија. „Ахъ,“ говораше, „то је био прекрасанъ човѣкъ. Одь 30 година бија смо вѣрни присталији; био је горко сиромашанъ, живио је и умро у бѣди, а никада ме ни за једну пару замолио ће; о, онъ је био благородна душа!“

Р. С. Т.

СРЕДСТВО ПРОТИВЪ СТЕНИЦА.

Едно поуздано у Грчкој обично средство, које је Др. Ландереръ у Атини самъ съ найбољимъ успѣхомъ употребио, есть неко бакарно уље (зейтинъ). Овога ради метве се у време уље неколико бакрених новчића и ови се оставе у њему лежати, докъ уље недобије неку загасито-зелену боју. Тимъ се потомъ на мају руле, где стеница има. (Н. Л. з. З. Д. З. и Т.)

НОВА КЊИГА.

Смилъ. Стихотворна сачиненія Д. Михайлова, высокославне краљевске судејске табле закле-тоге потаріја. У Новомъ Саду, писмени I. Каулицији, к. к. књигопечатара 1847. — На 8-ку, стр. 96.

Учредникъ Милошъ Поповићъ.

Издано и печатано у Правитељственој Књигопечатарни у Београду.

